

ZAŠTO JE BLAŽENA DJEVICA MARIJA NAZVANA KRALJICOM HRVATA?

Autor: Ivan Pandžić, književnik

U Zagrebu, travnja 1997.

Priredio: Petar Petronije Kuran, jedan od urednika tadašnjega radijskog programa „Radio Marija“
Slika preuzeta s omota knjige „Veležena“

U prepoznatljivo glazbeni znak početaka emitiranja prvoga kršćanskog radija u Hrvatskoj "Radio Marija" bila je utkana pjesan "Zdravo Djevo svih milosti puna" s pripjevom "Rajska Djevo, Kraljice Hrvata".

Zašto je ta pjesan postala toliko mila hrvatskome puku, i k tome: imaju li Hrvati pravo Bl. Djevicu nazivati svojom kraljicom, kad je ona sveopća majka čovječanstva pa prema tome kraljica svakoga naroda pojedinačno?

Dopustite stoga kraći povijesni osvrt i razloge zbog kojih je hrvatski pjesnik i mučenik otac Petar Perica (1881-1944), isusovac, Blaženu Djevicu Mariju nazvao kraljicom Hrvata.

U mom selu Konjsko nadomak Splita bio je u vrijeme Drugoga svjetskog rata spaljen župni dvor pa stoga nije bilo stalnoga župnika te su u selo dolazili ugledni profesori i teolozi iz Splita. Među njima bio je i znameniti hrvatski književnik i povjesnik dr. don Lovre Katić, inače nasljednik slavnoga don Frane Bulića iz Solina, najvećega hrvatskog arheologa koji je bio poznat diljem kulturnoga svijeta. Kako sam u to vrijeme bio gimnazijalac, a selo mi je bogato arheološkim nalazima, don Lovre bi me uzeo pod ruku i vodio po odabranim lokalitetima. Neću sada spominjati znamenitosti svoga sela, jer o tome nije riječ, nego o pjesmi "Zdravo Djevo svih milosti puna" s pripjevom "Rajska Djevo, Kraljice Hrvata, naša majko naša zoro zlata.

Bio je svibanj i sva priroda bila je u raskošnom cvatu; pravo dalmatinsko proljeće. U to vrijeme don Lovre je držao svibanjske pobožnosti u Splitu pa je jednom zgodom spomenuo i to, zašto je Bl. Djevica nazvana Kraljicom Hrvata. Pitao sam ga malo opširnije. Don Lovre je rekao: U Crkvi se drži da je Bl. Djevica Marija zaštitnica čistoće kršćanskog nauka, budući da je ona rodila našega Božanskog Učitelja - Isusa Krista. Kako je papa Leon X. oko 1516. nazvao Hrvate predziđem kršćanstva, dakle narodom koji je vazda čuvao čistoću kršćanskog nauka naspram svih hereza i inovjerja što su dolazila s istoka, Marija je u pjesničkom nadahnuću nazvana Kraljicom Hrvata. Dakle, na temelju povijesnih činjenica i kršćanskog nauka o Bl. Djevici, pjesnik je mogao Mariju nazvati Kraljicom Hrvata jer je to u skladu s netom iznesenim činjenicama.

Da odista hrvatski puk Bl. Djevicu drži svojom zaštitnicom i majkom svjedoče brojna svetišta i prošteništa diljem lijepe naše domovine Hrvatske podignuta Mariji u čast. Najpoznatija su svakako: Marija Bistrica, Sinj, Remete, Solin, Trški Vrh, Trsat, Krasno, Ilača, Voćin, Vepric, Visovac, Široki Brijeg. Od svih marijanskih svetišta i prošteništa hrvatskim vjernicima najviše je srcu prirasla Marija Bistrica. Već 1710. godine Hrvatski sabor zaključuje kao narodni zavjet da će podići u crkvi Bl. Djevice Marije u Bistrici dostojan oltar, pozlaćen i oslikan. I odista: taj je oltar godine 1715. podignut, a pozlaćen je nešto poslije. Papa Pio XI. godine 1923. podigao je bistričku crkvu na naslov i dostojanstvo Manje Bazilike, a godine 1971. Biskupska konferencija proglasila je Mariju Bistricu hrvatskim marijanskim svetištem za katoličke vjernike sviju hrvatskih krajeva.

Spomenusmo godinu 1715. Te godine podignut je glavni oltar u Mariji Bistrici, a iste godine Turci opsjedaju grad Sinj. Pred velikom turskom najezdom branitelji Sinja povlače se na utvrđeni obližnji brežuljak. Sa sobom su ponijeli veliku sliku Majke Božje koja je dotad bila u gradu Sinju. U praskozorje dana četrnaestoga navali na tvrđavu nebrojeno mnoštvo pješaka, a za plećima im bijahu konjanici i čete od pričuve. Neprijatelj je već bio zasadio svoje barjake blizu zidova male tvrđavice. Silno mnoštvo jurišalo je više od tri sata, bilježi kroničar sinjske opsade, ali navalu je uvijek odbijala junačka posada, koju je krijepila božanska pomoć, a hrabrilo poticanje viteških zapovjednika. Odjednom Turci stanu bježati glavom bez obzira; ne htjedoše ni u logor se skloniti nego na buljuke pobjegoše preko Cetine. U noći između 14. i 15. kolovoza, kada je svitao dan naše Zaštitnice na nebo uznesene, jedan franjevac, inače profesor matematike, izvadi iz škrinje što je donesena iz samostana sliku Majke od milosti i postavi je na oltar sv. Barbare u tvrđavnoj crkvi. Uto turski zapovjednik, tiho-tiše diže svoje topove i vrati se sa svom vojskom u Livno, a mi ostadosmo slobodni, zaključuje kroničar. Turci, koji su već bili provalili do Konjščine u Hrvatskom Zagorju, naglo se 1715. povlače, a sinjski branitelji, kako smo čuli, ostadoše slobodni.

Sve je to znao pater Perica kao učen isusovac i duhovnik u dubrovačkom sjemeništu, a poslije i mučenik s otočića Dakse. Kao rođeni pjesnik objavljivao je pjesme u "Glasniku Presv. Srca Isusova" te u "Kalendaru Srca Isusova i Marijina". Najpoznatije su njegove pjesme "Do nebesa nek se ori" i "Zdravo Djevo svih milosti puna", što je prvotno objavljena pod naslovom "Kraljici Hrvata" a tiskana je u Zagrebu 1904. u povodu 50. obljetnice dogme o Bezgrješnom Začecu. Narod dubrovačkog kraja štuje patra Pericu kao mučenika i sveca.

Međutim, vratimo se samoj pjesmi "Zdravo Djevo". Dira li ta pjesan hrvatsko srce samo zato što se pjesnik majčinski obraća Djevici Mariji, ili je ta pjesan, osim što je povijesno utemeljena, ujedno umjetnički uspjeta?

Obično se drži da je neko umjetničko djelo uspjelo u kojem dođe do podudarnosti između unutrašnjeg doživljaja i vanjskog izražaja. U pjesmi "Zdravo Djevo" došlo je upravo do toga jedinstva: pjesnik se u svome religioznom nadahnuću obraća Bl. Djevici, govori o njezinim nebeskim vrlinama i potom je moli da primi žar čiste ljubavi hrvatskog puka. Pripjev "Rajska Djevo, Kraljice Hrvata" na kratak i sažet način obnavlja svu povijesnu zgodu hrvatskoga naroda tijekom stoljeća protiv inovjerja i hereza te čitav hrvatski puk stavlja pod okrilje nebeske zaštitnice.

Kako u hrvatskoj duhovnosti svjetlo ima posebno značenje, gdje se beskonačno svjetlo poistovjećuje s božanskim umom, ono biva "prava istina i uzrok svih stvari". Svjetlo je vidljiva slika božanskog uma koja pobuđuje čovjeka na mudrost. Ogrnuta sjajem vječnoga sunca, a sunce od davnine slovi kao simbol Boga, Marija postaje pojmom mudrosti pa joj se stoga i obraćamo kao "Prijestolju mudrosti".

Svjetlo kao odsjev Božje milosti i dobrote prati Hrvate od početka njihove povijesti, od Višeslavove krstionice u 9. stoljeću, pa preko crkve sv. Križa u Ninu te biskupskog gesla i životnoga načela bl. Augustina Kažotića, preko filozofije Franje Petrića pa sve do naših dana, hrvatski umnici i umjetnici pridaju svjetlu božanske konotacije. Biblijska prispodoba o ludim i mudrim djevicama pretočena je u životno iskustvo: "Biti mudar znači dobro rasporediti svjetlo!" Jer je dobro rasporedila svjetlo, Bl. Djevica zauvijek je postala "Posudom duhovnom" i "Majkom dobroga savjeta".

Odsada, kada budemo pjevali čudesnu pjesan "Zdravo Djevo" s nacionalnim pripjevom "Rajska Djevo, Kraljice Hrvata", znajmo da ona ima svoje povijesno, filozofsko i teološko utemeljenje što je izniklo iz same religiozne biti hrvatskoga puka. Kada Hrvati imaju već nacionalnu himnu iznimne ljepote, a to je "Lijepa naša domovino", kad je pjesan patra Perice "Do nebesa nek se ori" skladana kao Himna hrvatske mladeži Presvetome Srcu Isusovu, onda bi "Zdravo Djevo" s pripjevom "Rajska Djevo, Kraljice Hrvata" trebala postati hrvatskom marijanskom himnom kao iskaz stoljetne odanosti nebeskoj kraljici što se hrvatskom puku predstavila kao "Zvijezda jutarnja" i "Utjeha žalosnih".

Budimo zato sinovi Svjetla kako bismo dosegli životnu mudrost i tako se što više približili Mariji te zauvijek bili ogrnuti sjajem vječnoga Sunca.

Ivan Pandžić

(1937 - 2007)